

σέ πέρνει πιά στὸν καθυστὸ δρόμο καὶ γοργῶ σέ φέρνει στὴ δραματικὴ του καταστροφή. Τὸ κλέψιμο τῆς Μαργαρίτας, τὸ σπάσιμο τῆς ρόδας τοῦ ἀμαξιοῦ, τὸ κυνηγητὸ τῶν γέρον κατόπι τους, τὸ πιάσιμο, τὸ γύρισμα, ὁ γάμος, — ὅλα ἔρχονται τὸνα κατόπι τοῦ ἄλλου, καὶ σοῦ δείχνουν πῶς ἂν δὲν ἔγραφε στὴν ἀρχὴ καὶ στὴ μέση τῆς ἱστορίας ὁ τεχνίτης μας μὲ τὴν ἴδια γλιτωράδα, εἴταν ἐπειδὴ εἶχε ἄλλα σπουδαιότερα πράγματα νὰ μᾶς πῆ: νὰ μᾶς εἰκονίσῃ πιστὰ τὸ νησάκι του, μὲ τὰ χίλια παράξενά του.

Τὴ διαφορά ἀπὸ τοῦτες τις ἠθογραφικὰς ἱστορίας ὡς τις ρομαντικὰς ἐκεῖνες ποῦ μᾶς ἔγραφαν ἄλλοτε! Καὶ τί χαρὰ νὰ τὸ συλλογίζεσαι πῶς χώρα δὲν εἶνε στὸν κόσμο νὰ δείχνῃ τόσες διαφορὰς ἀπὸ νησιὰ σὲ νησιὰ, ἀπὸ πόλη σὲ πόλη, ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ, καθὼς ἡ Ἑλληνικὴ χώρα. Ἀπέραντο στάδιο γιὰ τοὺς ἀληθινούς μας τεχνίτες! Τὴν καλὴ ἀρχὴ μᾶς τὴν ἔκαμε ὁ Ξενόπουλος. Μᾶς τὴν ἔκαμε κι ὁ Καρκαβίτσας. Σ' αὐτοὺς τοὺς δυὸ ἀπλόουνομε τὰ χέρια μας καὶ τοὺς χαιρετούμε, ποῦ μᾶς γλυτώνουν ἀπὸ τὸ ρομάντσο τὸ φράγκικο, καὶ μᾶς δροσοποτιζοῦνε μὲ ἱστορίες ρωμαϊκὰς.

A. E.

Ο ΒΥΚΟΛΑΚΚΑΣ

Ἡ γριὰ-Ζαφείρω ἐξημερώθηκε τὸ πρῶτ' βρειὰ ἀρρωστη. Τῆς εἶχε πικαστὴ ἄξαρνα ποδὶ καὶ χέρι καὶ μιλιὰ. Τ' ἀφεντικά της, ὁ κύρ Ἀνδρέας Φ* καὶ ἡ κυρία του, μιὰ σωστὴ ἀρχόντισσα, μὲ τὴ μονάκριβή τους κόρη τὴν Ἀγλαία, τὴν εἶχαν τὴ γριὰ Ζαφείρω, ὄχι πειὰ γιὰ ὑπηρετρία, ἀλλὰ γιὰ ψυχράνα. Ὅταν ἐπαντρεύθηκε ἡ κυρὰ τραπεζίτισσα, τὴν εἶχε πάρει ἀπὸ τὸ πατρικὸ της σπίτι στὴν Καλαμάτα, ποῦ τὴν εἶχαν ἀπὸ μικρὴ. Γι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἐπόνεσε πολὺ ἡ ἀρρώστια της. Ἐστεῖλαν ἀμέσως κ' ἔφεραν τὸ γιὰτρὸ τοῦ σπιτιοῦ. Ἀνώφελα ὅμως, γιατί τὴν ἄλλη ἡμέρα, ἡ γριὰ-Ζαφείρω ἐξημερώθηκε χειρότερα, ἔπεσε σὲ ἀναισθησία καὶ τὴν ἄλλη μᾶς ἄφηκε χρόνους.

Τὴν καυμένη τὴ γριὰ-Ζαφείρω! πῶς τὴν ἐλυπήθηκαν ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Φ* καὶ πρὸ πάντων ἡ κόρη τους, ἡ χαριτωμένη Ἀγλαία καὶ λίγο μαζὺ μ' αὐτὴ ὁ Γιωργάκης ὁ . . . φίλος της, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔχυσε κ' ἓνα ἢ δυὸ δάκρυα, σὰν ἐπῆγε τὸ μεσημέρι στοῦ κυρίου Τραπεζίτη τοῦ γειτονά του. Εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ σχολαρχεῖο, ποῦ ἦταν μαθητὴς κ' ἔμαθε τὸ θάνατο τῆς γριὰ-Ζαφείρας κ' ἀμέσως ἔτρεξε ἐκεῖ νὰ ἰδῇ τί γίνεται. . .

Ἡ Ἀγλαία ἦταν καταλυπημένη καὶ μ' ἓνα μαῦρο κρέπι σὸ λαιμό. Ἡ λύπη φαινόταν ζωγραφισμένη σὸ προσωπάκι της, τὰ μάτια της ἦταν κατακόκκινα. Σὰν τὴν εἶδε σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι ὁ Γιωργάκης ἀποφάσισε νὰ δακρῶσῃ καὶ δύο νά! μεγάλα-μεγάλα δάκρυα ἔπεσαν ἀπὸ τὰ μάτια του! Τὴν ἐρώτησε μάλιστα καὶ μ' ἓνα σοβαρὸ τρόπο ἂν ἤθελε νὰ βάλῃ κ' αὐτὸς πένθος σὸ καπέλλο του!

Σὰν εἶνε κανεὶς δεκαπέντε χρόνων, τὰ μόνα ποῦ ἔχει εὐκολὰ εἶνε τὰ γέλοια καὶ τὰ δάκρυα, ὁ ὕπνος καὶ οἱ . . . ἀνοησίες.

Ναὶ ἀνοησίες! Μὰ ἡ τοῦ Γιωργάκη ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα δὲν ἦταν καὶ πολὺ μεγάλη, ἀφ' οὗ ὁ δύστυ-

χος ἦταν ἀβγαλτος 'στὸν κόσμῳ δὲν εἶχε καμωμένη ἀκόμη τὴ γνωριμιὰ τοῦ θανάτου, κ' οὔτε ἤξερε καλὰ-καλὰ τί θὰ πῆ πένθος καὶ πότε τὸ βάζουν. Ἡ μαῦρη αὐτὴ τσόχμη κορδέλλα, ποῦ καμωμένη φορὰ ζυγίζει χιλιάδες ὀκάδες, δὲν εἶχε ἀκόμη βαρύνει τὸ ἔλαφρό του παιδιάτικο κεφάλι. Δὲν εἶχε περάσει ἀκόμη ἀπὸ πάνου του οὔτε μαῦρη σιέπη, οὔτε μαῦρη σιέφι.

Ἀργότερα ἔμαθε κ' αὐτὸς, σὰν τοὺς ἄλλους, τί ἤθελε νὰ πῆ καὶ πένθος καὶ θάνατος καὶ ἄλλα πολλὰ σχετικὰ. . . Καὶ τᾶμαθε τότε καλὰ, ποῦ δὲν ἔχει πειὰ φόβο νὰ κάμῃ τὴν ἴδια ἀνοησία. . . .

*

Τὸ ἀπομεινόμερον εἶχαν μαζευτὴ στοῦ κυρίου Τραπεζίτη, μερικὰς γειτόνισσες—ὅλες γυναῖκες ἐμπόρων—γιὰ νὰ συλλυπηθοῦνε τάχα τὴν κυρὰ-Τραπεζίτισσα καὶ τὴν κόρη της. Νὰ παίξουν τίς καλωσύνας τῆς μακαρίτισσας, ποῦ ἦταν πιστὴ δουλεύτρα κ' εἶχε χέρια χρυσὰ ἀπὸ τιμιότητα, κ' ἀγάπης τὸ σπίτι μὲ τέτοια ἀρροσίσια. Κι' ἄλλα πολλὰ ἀπὸ τὰ συνηθισμένα, ποῦ λένε ἡ γυναῖκες, σὰν πηγαίνουν σὲ κανένα σπίτι ποῦ ἐπισκέφτηκε ὁ κρύος κ' ἀραχνος χάρος.

Κατὰ τίς πέντε—ἦταν Ἰούνιος μῆνας—ἔκαμαν τὴν κηδεὶα της, μὲ ὀχτῶ παππάδες καὶ τρεῖς ψάλτες. Ἐπῆγαν κοντὰ ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Τραπεζίτης, μερικοὶ γειτόνοι κ' ὁ Γιωργάκης μαζὺ μὲ συμμένο κεφάλι. Ὡ! ἔπρεπε νὰ τὸν ἐβλέπατε πῶς ἐφαινόταν ὅτι εἶχε πάρει τὸ πρᾶγμα πολὺ σοβαρὰ! Μὰ ἔλα ποῦ στάληθινὰ περισσότερο ἐσκεπτόταν τὴν Ἀγλαία, μὲ τὰ σγουρὰ-σγουρὰ σὰν ἀγοριοῦ μαλλιά της, τὰ γαλαζένια μάτια της, ποῦ σὲ δυὸ ἢ τρεῖς ἡμέρες θὰ ἔφρευγε μὲ τοὺς γονεῖς της νὰ πάνε 'στὸν Πύργο 'στὴν ἐξοχὴ τους, νὰ μείνουν ὅλο τὸ καλοκαίρι, παρὰ τὴ γριὰ-Ζαφείρω, ποῦ ἔμοιαζε μὲ τὸ φέσι, ποῦ τῆς εἶχαν βαλμένο, σὰν μαϊμού μὲ κόκκινη σκούφια. Σὰν τὴν ἐδιάβασαν 'στὴν ἐκκλησιὰ κ' ἔψαλαν οἱ παππάδες τὸ «*Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν*», ἐπῆγαν πέντε-ἕξι καὶ τὴν ἀσπάστηκαν, κ' ἐσίμωσε κ' ὁ Γιωργάκης κοντὰ κ' ἀφ' οὗ ἐφίλησε τὸ εἰκόνισμα, ποῦ τῆς εἶχαν 'στὰ χέρια μ' ἓνα σταυρὸ κέρινο, ἀκούμπησε τὰ χεῖλη του καὶ 'στὸ μέτωπό της:

— Μπᾶ! Μπᾶ! πῶς εἶνε κρύα, εἶπε σὲ κάποιον ποῦ ἦταν κοντὰ του κ' αὐτὸς χαμογέλασε. . .

*

Ἄχ! καλὸ Σεπτέμβριο τώρα νὰ ματαῖδῃ τὴν Ἀγλαία του! Ἦταν καταλυπημένος, ἀπαρηγόρητος. Ποῦ νὰ μπορῇ νὰ τὴν καλημερίσῃ πειὰ ἀπ' τὸ παράθυρό του κάθε πρῶτ. Τὸ βράδυ ποῦ ἤθελε νὰ φύγῃ ἡ Ἀγλαία τοῦ ἔδωσε κρυφὰ-κρυφὰ ἓνα βελουδένιο σακκουλάκι, ποῦ εἶχε μέσα λίγα μαλλιά της, κ' ἀπόξω εἶχε κεντημένα τὰ γαλλικὰ λόγια: «*Ne m' oubliez pas*». Ἄχ! αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ ἐχάλασαν τὸ κεφάλι.

Δυὸ ὥρες ζητοῦσε νὰ εὕρῃ 'στὸ λεξικὸ τὸ ῥῆμα *moublier*!! Μὰ δὲν τὸ 'κατάφερε! Τὸ πρῶτ' ποῦ ἐπῆγε 'στὸ μάθημά του ἐρώτησε δειλὰ-δειλὰ τὸ σχολάρχη του, ἓναν ἀγριάνθρωπο! τί ἤθελε νὰ πῆ

αυτή ἡ φράσις, κι' αὐτὸς ἀντὶ τὰ τοῦ τὴν ἐξηγήσῃ
σὰν δάσκαλός του ποῦ ἦταν, τοῦ λέει:

— Πιππήγαινε ἀποδῶ ἀναιδεεῖστιάτε!!

*

Τὸ καλοκαίρι 'πέρασε, ἦρθε κι' ὁ Σεπτέμβριος
καὶ γύρισε ἀπὸ τὸν Πύργο ὁ κύρ-Τραπεζίτης. Ἡ
χαρὰ τοῦ Γιωργάκη ἦταν ἀπερίγραπτη. Θὰ ἔβλεπε
τὸ χρυσό του, τὴν Ἀγλαία του, ὕστερα ἀπὸ τριῶν
μηνῶν χωρισμό!

Ἦταν Τετάρτη βράδυ. Τὸ βαπόρι εἶχε φθάσει
κατὰ τίς ὀχτώ. Κατὰ τίς ἐννιά καὶ μισή μετὰ τὸ
δεῖπνο, ἐζήτησε τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸν πατέρα του νὰ
πάῃ μιὰ στιγμή νὰ χαιρετίσῃ τὴν οἰκογένεια τοῦ
κ. Τραπεζίτου, ποῦ ἦρθε ἀπὸ τὸν Πύργο. Ἐπῆγε
λοιπὸν μὲ μιὰ χαρὰ, μὴ τί χαρὰ! Ἐχαιρέτησε τὴν
'Αγλαία πρώτη-πρώτη. Τὸν ἐρώτησε ἂν τὴν εὐρι-
σκε μαυρισμένη ἀπὸ τὸν ἥλιο, κι' αὐτὸς τῆς ἀπῆν-
τησε πῶς ἦταν πειὸ ἄσπρη!

Ἐμπήκανε ἴσπὴν τραπεζαρία, ποῦ ἡ μαμμὰ τῆς
ἄδειαζε μιὰ βαλίτσα. Ὁ κύρ-Τραπεζίτης εἶχε
πάει ἴσπὴν κάμερα του, γιατί ἦταν πολὺ κουρα-
σμένος. Ἄρχισαν νὰ τὸν ρωτοῦν τὰ νέα τῆς Πά-
τρας καὶ τῆς γειτονίας κι' αὐτὸς τοὺς ἔλεγε ὅσα
ἤξερε κι' ὅσα δὲν ἤξερε. Ἡ δουλειὰ ἦτανε νὰ
μείνῃ ὅση περισσότερη ὥρα μπορέσῃ κοντὰ ἴσπὴν
'Αγλαία του.

Τὰ νέα του ἐτελείωσαν. Τὸ ἄδειασμα τῆς βαλί-
τσας ἐτελείωσε καὶ ἄρχισε τὸ χασμουρίσμα τῆς
μαμμῆς τῆς Ἀγλαίας. Ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως
εἶχε πειὰ σημάνει. Ἐπρεπε νὰ φύγῃ. Ὅταν σὲ
μιὰ στιγμή μπαίνει ἡ Παρασκευὴ ἡ μαγεύρισα τοῦ
σπιτιοῦ κατακίτρινη, μὲ μάτια γουρλωμένα καὶ
στόμα ἀνοιχτό.

— Ὠχ! κυρά μου! τί νὰ σοῦ πῶ. . . ἀνέβηκα
ἀπάνου ἴσπὴ σοφίτα νὰ βάλω τὰ πράμματά μου
μέσα ἴσπὴν κάμαρα καὶ καθὼς ἔκαμα ν' ἀνοίξω τὴν
πόρτα τί νὰ δῶ! . . . Τὴ Ζαφεύρω! ναί, κυρά μου,
τὴ Ζαφεύρω! ὀλάκερη ἀπάνου ἴσπὴν κρεββάτι ζα-
πλωμένη μὲ κάτι μάτια νὰ γουρλωμένα! πῶ! πῶ
τρομάρα μου! μὲ ἓνα στόμα νὰ μεγάλο.

— Ἐλα πήγαινε ἀπὸ δῶ τρελλή, εἶπε ἡ κυρά
Τραπεζίτισσα. Τοῦτο μᾶς ἔλειπε τώρα νὰ μᾶς ἔρθῃ
κι' ἡ Ζαφεύρω πίσω ἀπὸ τὸν τάφο. Ἀχ! κακο-
μοίρα. . . οἱ πεθαμμένοι δὲν ματαγυρίζουν!

— Μὰ τὴν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, κυρά μου,
θὰ βρυκολάκισε. . . Τὴν εἶδα σὰς λέω ὀλάκερη
ἴσπὴν μαῦρα ντυμένη, εἶπε πάλι ἡ Παρασκευὴ μὲ
κάτι χειρονομίες ἀπελπιστικές.

Ὁ Γιωργάκης ἐγέλασε τότε κι' εἶπε, δώστέ μου
ἓνα φῶς ν' ἀνέβουμε νὰ ἰδοῦμε τὸ φάντασμα. Θὰ
δῆτε ἄμα πάω ἐγὼ πῶς θὰ χαθῇ ἀμέσως.

— Ναί, πηγαίνετε τέλος πάντων γιὰ νὰ βγάλετε
τὴν ἰδέα αὐτῆς τῆς τρελλῆς, γιατί εἶνε καλὴ νὰ
μᾶς κρατήσῃ ὅλη νύχτα ἴσπὴν ποδάρι μὲ τὰ φαντά-
μαστα. Πηγαίνετε, μὰ ἄς ἔλθῃ κι' ὁ Νικόλας ὁ
κλητῆρας μαζὺ μὴν εἶνε κανένας κλέφτης. . .

— Φώναξέ τον νὰ ἔλθῃ ἀπάνου! θὰ εἶνε κάτου
ἴσπὴν φυλακίει, εἶπε ἡ μαμμὰ τῆς Ἀγλαίας.

Σὲ λίγο ὁ Νικόλας ἦρθε ἀπάνου καὶ παίρνοντας

αὐτὸς μιὰ λάμπα ἴσπὴν χέρι κι' ὁ Γιωργάκης ἓνα
μαχαίρι τοῦ μαγεύριου—γιὰ ἀστεῖο τάχα—ἐτρέ-
βηξαν ἀπάνου. Ἀπὸ πίσω ἐρχότανε ἡ Ἀγλαία μὲ
τὴν Παρασκευὴ. Ἰσπὴν σκάλα ποῦ ἀνεβαίνανε, ὁ
Γιωργάκης ἐχτυποῦσε δυνατὰ τὰ πόδια του, λὲς
ἀπὸ φόβο, γιατί ἄρχισε λίγο νὰ κρονοξεστῆναι,
λὲς γιὰ νὰ δώκῃ εἶδησι ἴσπὴν φάντασμα τῆς Ζαφεύ-
ρωσ νὰ φύγῃ, ὅπως ἔλεγε, γελώντας τάχα. Ἀμα
ἔφτασαν ἀπάνου ἴσπὴν σοφίτα ἐπροχώρησαν κατὰ τὸ
ἀριστερὸ μέρος, ποῦ ἦταν ἡ κάμερα μὲ τὸ βρυκό-
λακκα.

— Ὠ! πῶς ἐκιτρίνισες!! τοῦ εἶπεν ἡ Ἀγλαία.

— Ἐτσι σοῦ φαίνεσε. . . ταί. Ἐγὼ νὰ φοβηθῶ;
δὲν τρέπεσαι! ἠθέλησε νὰ πῆ, μὰ ἡ γλώσσά του
κᾶπως ἐπιανότανε. . .

Καὶ κάνοντας ἓνα ψεύτικο θάρρος ἔσπρωξε τὴ
μισάνοιχτη πόρτα.

— Πῶ πῶ ἀλήθεια! ἐφώναξε. Τὰ δόντια του
ἄρχισαν νὰ τρίζουν, τὸ μαχαίρι, ποῦ εἶχε ἴσπὴν
χέρι εὐρέθηκε χάμου ἴσπὴν πάτωμα κι' αὐτὸς εὐρέ-
θηκε χωρὶς ὑπερβολὴ μὲ τρία πηδήματα κάτου ἀπὸ
τὴ σκάλα.

— Τί τρέχει; τὸν ἐρώτησε ἡ μαμμὰ τῆς Ἀγλα-
ίας, ποῦ ἦταν ἐκεῖ. Τί ἔπαθες καλέ;

— Τὴν εἶδα ὀλάκερη τὴ Ζαφεύρω μὲ μάτια νὰ
γουρλωμένα, μὲ στόμα νὰ ἀνοιχτό! . . . Τὴν εἶδα,
τῆς ἀποκρίθηκε τρέμοντας σὰν ψάρι ὄξω ἀπ' τὸ νερό.

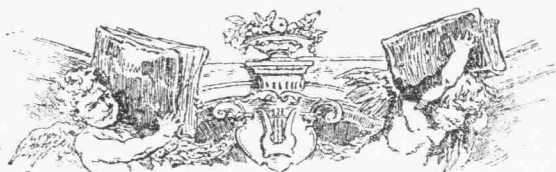
— Ἀχ! μαμμὰ μου, μαμμὰ μου ἀκούστηκε σὲ
λίγο νὰ λὲθ μὲ παραπονετικὸ τόνο ἡ Ἀγλαία, κατε-
βαίνοντας ἀπὸ τὴ σκάλα. Ἀχ! μαμμὰ μου, ὁ
ράμπαγᾶς μου ὁ μαῦρος γάτος μου. . . τὸν ἔκλεισ'
αὐτὸς ὁ βρωμοΝικόλας ἴσπὴν κάμερα κι' ἐψόφησε.
Σὰν ἄνθρωπος φαίνεται ὁ ἄμιρος ἀπάνου ἴσπὴν
κρεββάτι. Ἀχ! τὸν κακόμοιρο τὸ «ράμπαγᾶ μου»
νὰ φοβήσῃ ἀπὸ τὴν πείνα! μόνον τὰ κόκκαλά του
ἔμειναν. Νὰ αὐτὸς ἦταν ὁ βρυκόλακκας. Ἀχ! τὸ
δύστυχο τὸ γατό μου! . . .

. . . Ὁξὼ καὶ σὺ ἀπὸ δῶ δειλὴ τρεμουλιάρη!,
ἐγύρισε κι' εἶπε τοῦ Γιωργάκη. Σ' ἐσυχάθηκα. . .
Ἄντρας εἶσαι σὺ ἢ ψοφῆμι; Ὁξ' ἀπ' ἐδῶ. . .

Κ' ἐκεῖνος ἐτρέβηξε ἀγάλια-ἀγάλια κι' ἐφυγε μὲ
σκυμμένο κεφάλι, λέγοντας ἀπὸ μέσα του:

— Δὲν ἔχει κι' ἄδικο. . . ἀλλὰ μήπως κι' ἐγὼ τὸ
θέλω νὰ εἶμαι δειλός;

ΛΕΩΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἀναγράφωμεν σήμερόν τινα τῶν ἐν τῇ «Ἐστία» ἀγ-
γελλομένων δημοσιευμάτων, ἄτινα ἕως τώρα διὰ διαφο-
ρους λόγους δὲν ἠγγέλθησαν παρ' ἡμῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ δύο τελευταῖα
τεύχη τῆς ἐν Παρισίοις Revue des Etudes Grecques,